

Sygn. akt VIII U 673/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 lipca 2017 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Teresa Kalinka
Protokolant:	Ewa Grychtoł

po rozpoznaniu w dniu 11 lipca 2017 r. w Gliwicach

sprawy J. N. (N.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. N.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 21 marca 2017 r. **nr** (...)

oddala odwołanie.

(-) SSO Teresa Kalinka

Sygn. akt VIII U 673/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 21 marca 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił ubezpieczonemu J. N. ponownego przeliczenia podstawy wymiaru emerytury na podstawie art. 110a ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W uzasadnieniu decyzji ZUS wskazał, iż wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyliczony z uwzględnieniem udowodnionych przez ubezpieczonego zarobków jest niższy niż 250%.

W odwołaniu od powyższej decyzji, ubezpieczony wniósł o jej zmianę i przeliczenie świadczenia w myśl art. 110a. Ubezpieczony podniósł, iż w jego ocenie biegły, w oparciu o dokumentację osobową, będzie w stanie wyliczyć jego zarobki za lata 1968 – 1979, co pozwala na dokonanie przedmiotowego przeliczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy podtrzymał stanowisko zawarte w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji. Dodatkowo ZUS wskazał, że ubezpieczony do wniosku o przeliczenie emerytury przedłożył zaświadczenie Rp – 7 potwierdzające jego wynagrodzenie osiągnięte w latach 1980 – 1985 i 1989 – 1991

oraz odpis legitymacji ubezpieczeniowej z zarobkami za lata 1966 i 1967, zatem za brakujące lata 1968 - 1973, organ rentowy przyjął kwotę najniższego wynagrodzenia obowiązującego w poszczególnych latach. Obliczony, w oparciu o te zarobki, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyliczony z uwzględnieniem zarobków z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniom społecznym (1966 - 1991) wynosi 189,56% i tym samym jest niższy niż 250%.

Sąd ustalił, co następuje :

J. N. na podstawie decyzji (...) Oddział w Z. z dnia 25 grudnia 1991r. uzyskał prawo do emerytury górniczej z dniem 17 października 1991r. Do ustalenia jej wysokości przyjęto 28 lat i 1 miesiąc okresów składkowych. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury organ rentowy przyjął wynagrodzenie z 3 kolejnych lat kalendarzowych z okresu od stycznia 1986r. do grudnia 1988r., gdzie wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 374,44% i zgodnie z przepisami został ograniczony do 250%.

Po uzyskaniu prawa do świadczenia ubezpieczony pozostawał w zatrudnieniu.

W dniu 21 lutego 2017r. ubezpieczony wniósł o przeliczenie emerytury, powołując się na nowelizację ustawy o emeryturach i rentach z dnia 5 marca 2015r., tj. na podstawie art. 110a ustawy emerytalno – rentowej. Do wniosku ubezpieczony załączył zaświadczenie Rp-7 z dnia 1 grudnia 2016r., wystawione przez (...) S.A. Oddział Zakład (...) w T., potwierdzające jego zarobki za lata 1980 – 1985

i 1989 – 1991. Ubezpieczony dołączył też pismo (...) z tej samej daty,

w treści którego stwierdzono, że Rp-7 z zarobkami za lata 1986 – 1988 dołączono już wcześniej do jego akt emerytalnych. Nadto brak jest dokumentacji płacowej odwołującego za okres przed rokiem 1980. Niezależnie od powyższego odwołujący dołączył też odpis legitymacji ubezpieczeniowej z zapisami potwierdzającymi jego zarobki za lata 1966

i 1967.

W efekcie ZUS w dniu 21 marca 2017r. wydał zaskarżoną decyzję odmowną.

Do odwołania ani w toku procesu ubezpieczony nie dołączył nowych dowodów.

Z kolei w toku procesu, na wezwanie Sądu (...) S.A. Oddział Zakład (...) w T. nadesłała oryginały dostępnych dokumentów z akt osobowych ubezpieczonego z okresu jego zatrudnienia w KWK (...).

W szczególności dokumenty te to tzw. ogólna karta przebiegu zatrudnienia, gdzie zawarto informacje ogólne o ubezpieczonym, jak jego dane osobowe, zdobyte wykształcenie, okresy zatrudnienia u poprzednich pracodawców, daty badań okresowych, zmiany stanowiska pracy. Dodatkowo w dokumentacji tej znajdują się dokumenty potwierdzające nadanie odznaczeń, badania okresowe, karty obiegowe, charakterystyka stanowiska pracy, zaświadczenia pracy potwierdzające okresy zatrudnienia i zajmowane w tym czasie stanowiska pracy. Znajduje się tam również karta obiegowa z której wynika że od

1 grudnia 1967r. stawka zaszeregowania wynosiła 55-56 zł, karta przebiegu zatrudnienia w której potwierdzono, iż od 1 grudnia 1968r. stawka zaszeregowania wynosiła 94 zł, zaś od 1 stycznia 1970r. 106 zł. Brak jest natomiast innych informacji w zakresie stawek zaszeregowania, zasad premiowania, a zwłaszcza w zakresie konkretnego wynagrodzenia otrzymywanego przez odwołującego.

W odwołaniu i w toku procesu ubezpieczony wnosił o przeprowadzenie dowodu

z opinii biegłego z zakresu emerytur i rent na okoliczność odtworzenia jego zarobków osiągniętych do roku 1980 w KWK (...), które w jego ocenie pozwolą na przyjęcie, iż spełnia warunki, o których mowa w art. 110a ustawy emerytalnej.

W oparciu o akta emerytalne ubezpieczonego Sąd ustalił, że odwołujący wykazał swoje zarobki za lata 1966 i 1967 oraz od 1980 do 1991, które w części, tj. za rok 1991 przypadają po przyznaniu prawa do emerytury. Zarobki te pozwoliły na

ustalenie, za te lata, wwpw na poziomie 253,93%. (wwpw z lat 1980-1991 wyniósł 268,93 %, a po doliczeniu zarobków z lat 1966,1967 – 253,93%)).

Sąd dokonał symulacyjnego wyliczenia i ustalił, że w 6 latach brakujących do pełnych 20 lat kalendarzowych, zarobki odwołującego musiałyby się kształtować przynajmniej na stałym poziomie 241%. Sąd miał też na uwadze, że znajdujące się

w aktach osobowych odwołującego dokumenty ze wskazaniem stawki zasadniczej za lata 1967, 1968 i 1970, które po doliczeniu Karty Górnika, węgla deputatowego wskazują, że w tych latach jego zarobki pozwoliły na wyliczenie wwpw na poziomie niższym niż 241%, tj. np. za rok 1968 wwpw wyniósł 131,61%, zaś za rok 1970 wyniósł 164,38%. Za rok 1968 wysokość wynagrodzenia wyliczono w ten sposób, że stawkę 94 zł pomnożono razy 26 dni roboczych i razy 12 miesięcy (29328 zł), dodano Kartę Górnika w wysokości 10% rocznej stawki zasadniczej wynagrodzenia (2932 zł) , dodano artosć węgla w wysokości 1000 złotych , co dało 131.61%. Za rok 1970 wysokość wynagrodzenia wynosiła 106 zł x26 dni x 12 miesięcy – 33072 zł + 20% KG w wysokości 6614,40 zł + 4400 złotych deputatu węglowego = (...),40 = 164,38% średniej krajowej.

Sądowi z urzędu, na tle innych spraw o tożsamym charakterze, wiadomym jest, że zarobki pracowników dołowych kopalń węgla kamiennego, były najkorzystniejsze w latach 80-tych XX wieku, zaś przed tym rokiem jedynie niektórzy pracownicy sporadycznie przekraczali 230% przeciętnego wynagrodzenia.

Postanowieniem wydanym na rozprawie w dniu 11 lipca 2017r. Sąd oddalił wniosek ubezpieczonego o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu emerytur i rent na okoliczność odtworzenia jego zarobków osiągniętych do roku 1980 w KWK (...), bowiem nie zachowały się akta osobowe i płacowe ubezpieczonego z okresu zatrudnienia w KWK (...) za lata przed 1980r. Nie istnieje zatem materiał źródłowy, w oparciu o który biegły mógłby dokonać ewentualnego odtworzenia. Z kolei za lata przypadające od roku 1980 (...) wystawiła zaświadczenie Rp-7, które nie było przez strony kwestionowane.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o akta organu rentowego, a także akta osobowe odwołującego z KWK (...), dołączone do akt niniejszej sprawy.

Zgromadzony materiał dowodowy, Sąd uznał za kompletny, wiarygodny i mogący stanowić podstawę ustaleń faktycznych.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie.

Szczegółowe zasady postępowania w sprawach o świadczenia emerytalno-rentowe określa rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz. U. z 2011r. nr 237, poz. 1412). Rozporządzenie to w § 21 pkt 1 przewiduje, iż środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia.

Powyższy przepis zakłada istnienie optymalnych warunków, tj. wymaga, by zachowała się dokumentacja płacowa pracodawcy. Natomiast w sytuacji, gdy nie zachowała się stosowna dokumentacja płacowa, wysokość zarobków może być ustalona na podstawie dokumentacji zastępczej z akt osobowych pracownika (np. umów o pracę, angaży, wpisów w legitymacji ubezpieczeniowej oraz innych pism dotyczących zatrudnienia, które zawierają informacje o wynagrodzeniu).

Trzeba także wskazać, że w postępowaniu sądowym nie obowiązują ograniczenia, co do środków dowodowych stwierdzających wysokość zarobków lub dochodów stanowiących podstawę wymiaru emerytury lub renty określone w § 21 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 11 października 2011r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-

rentowe. Wysokość zarobków, której pochodną jest podstawa wymiaru składki na ubezpieczenie społeczne, jest faktem mającym istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 227 k.p.c.), który w postępowaniu przed sądem może być udowodniany wszelkimi środkami dowodowymi (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997r., sygn. akt II UKN 186/97, OSNP 1998/11/342, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 czerwca 2006r., sygn. akt I UK 115/06, OSNP 2007/17-18/257).

Ponadto, w sytuacji, gdy fakt zatrudnienia odwołującego jest niewątpliwy, dopuszczalne jest ustalenie wysokości wynagrodzenia na podstawie dowodów pośrednich (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19.01.1994r., III AUr 494/93, PS-wkł 1994/6/18).

W rozpoznawanej sprawie przedmiot sporu sprowadzał się do odtworzenia wysokości wynagrodzenia osiąganego przez ubezpieczonego w okresie jego zatrudnienia w KWK (...) przed rokiem 1980.

Jak wyżej wykazano Sądowi nie wiążą ograniczenia dowodowe, takie jak w postępowaniu przed organem rentowym i Sąd może ustalać wysokość wynagrodzenia na podstawie dowodów pośrednich. Kluczową jednak kwestią jest, że muszą w rzeczywistości istnieć takie dowody jak choćby szczątkowa dokumentacja osobowa, w oparciu o którą można by potwierdzić takie dowody pośrednie, jakimi mogą być zeznania świadków, czy też zapisy w ich dokumentacji emerytalnej.

Nie można wysokości zarobków, stanowiących podstawę do wyliczenia składek na ubezpieczenie społeczne ustalać w sposób hipotetyczny, oparty jedynie na domniemaniu. Przepisy z zakresu ubezpieczeń społecznych są bowiem normami bezwzględnie obowiązującymi i nie zawierają unormowań pozwalających na ustalenie wysokości wynagrodzenia w sposób przybliżony lub prawdopodobny. Przy obliczaniu wysokości podstawy emerytury, bierze się zatem pod uwagę dokładnie ustaloną wartość - wysokość uzyskiwanego w określonym czasie wynagrodzenia. Tym samym, w sprawie o ustalenie podstawy wymiaru składki, należy dokładnie określić wysokość wszystkich składników wynagrodzenia, które mają być uwzględnione – wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 22 września 2015r. III AUa 370/14 (LEX nr (...)).

W przypadku braku dokumentacji płacowej istnieje możliwość ustalenia wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dokumentację zastępczą znajdującą się w jego aktach osobowych, tj. umowy o pracę czy angaże, w których zawarte są dane dotyczące wynagrodzenia. W takim jednak wypadku uwzględnić można tylko takie składniki, które są pewne, stałe, wypłacane były w danym okresie i w określonej wysokości. Wysokości wynagrodzenia lub danego składnika wynagrodzenia nie można zatem ustalać w sposób przybliżony, ale pewny, na podstawie konkretnego dokumentu bądź jego kopii, który zachował się w dokumentacji osobowej ubezpieczonego – wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z dnia 3 czerwca 2015r. III AUa 535/14 (LEX nr 1781979).

Nie ma możliwości wyliczenia wysokości wynagrodzenia, a co za tym idzie - wysokości składek na ubezpieczenie społeczne oraz wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury w oparciu o wyliczenia hipotetyczne, uśrednione, wynikające z porównania do wynagrodzenia innych pracowników. Uśrednione obliczenie wysokości wynagrodzenia - oparte na wynagrodzeniu otrzymanym przez innych pracowników - nie może oddać indywidualnych cech właściwych dla danego stosunku pracy. Obliczenie wysokości wynagrodzenia musi być oparte na dokumentacji, z której wynikają określone kwoty wynagrodzenia. Dopiero zebrana dokumentacja może zostać poparta zeznaniami świadków. Kwestia pobieranego wynagrodzenia musi zostać zatem udowodniona w sposób bezwzględny. Nie jest możliwe udowodnianie jej jedynie przy pomocy zeznań świadków (jak np.: potwierdzanie wystąpienia okresu składkowego poprzez zeznania świadków, że dana osoba w określonym okresie faktycznie wykonywała pracę). Tylko dokumentacja stanowi precyzyjny dowód

w zakresie wysokości wynagrodzenia w postępowaniu sądowym. Na podstawie innych dowodów nie jest możliwe dokładne określenie kwoty wynagrodzenia, a co zatem idzie - ustalenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru emerytury - wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 31 marca 2015r. III AUa 1807/14 (LEX nr (...)).

W przedmiotowej sprawie ubezpieczony w sposób pewny, tj. za pośrednictwem stosownych dokumentów, wykazał jedynie swoje zarobki z lat 1966, 1967 i 1980 – 1991. Nie wykazał natomiast innych zarobków uzyskanych przed rokiem 1980.

Reasumując, Sąd uznał że J. N. nie ma prawa do ponownego ustalenia wysokości jego emerytury na podstawie art. 110a ustawy emerytalnej. Musiałby wykazać, że w ciągu 6 brakujących lat osiągał wynagrodzenie w wysokości nie mniejszej niż 241%. Tymczasem, nawet w oparciu o zachowane w aktach osobowych stawki zaszeregowania i znane Sądowi z urzędu wysokości deputatu węglowego, tzw. Karty Górnika takie ustalenie nie jest możliwe. Doliczając do ustalonego przez Sąd wynagrodzenia dodatki za pracę w godzinach nocnych za 9 dni w miesiącu ubezpieczony nie udowodniłby wynagrodzenia w wymaganej wysokości Sądowi również wiadomo z urzędu, że biegli ustalając wysokość wynagrodzeń w latach 70-tych pomijają wysokość 13-tek i 14-tych pensji, barbórek i pensji produkcyjnych, ponieważ brak jest dokumentacji dotyczącej ich wypłat i regulaminów ich naliczania. Biegli wskazują również, że 13 pensja była oskładkowana od 1983 roku do 1990 roku, a barbórka od 1982 do 1987 i od 1 sierpnia 1998 roku do nadal. Ustalając wysokość hipotetycznego nagrodzenia z lat 1968 i 1970 Sąd wziął pewne, stałe składniki wynagrodzenia. Nie ustalał wysokości wwpw za lata 1971-1979, bowiem brak jest dowodów na podstawie których można przyjąć inną kwotę zarobków, niż ustalona za rok 1970. W każdym kolejnym roku (...) byłby niższy od ustalonego za rok 1970.

Wobec powyższego, Sąd na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

(-) SSO Teresa Kalinka